

Bedreigings vir vlermuise

Les

7

Wat ons hierdie week gaan leer:

- Hoekom vlermuise ons hulp nodig het
- Tipes bedreigings
- Vermindering van vlermuis getalle

Die lewe kan nogal moeilik wees vir vlermuise.
Lees verder om uit te vind van die probleme
waarmee ons te doen het...

As jy hierdie simbool sien:

jy het dalk hulp van 'n volwassene nodig.

Moenie vergeet nie, die potloodsimbool beteken dat dit jou beurt is om 'n aktiwiteit te doen!

Ons het al die nuwe woorde in die woordelys aan die einde ingesluit!

Jy benodig :

Alles wat jy nodig het is saam met die aktiwiteite hierdie week geskryf!

1 Wat het 'n vlermuis nodig?

Voordat ons dink aan die bedreigings wat vlermuise in die gesig staar, kom ons dink aan wat vlermuise nodig het vir 'n gelukkige, gesonde lewe.

1 'n Veilige tuiste/slaapplek

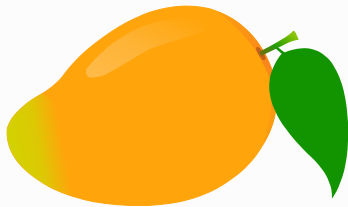
Vlermuise benodig skuiling teen die son, wind en reën en beskerming teen roofdiere. Hulle moet bedags kan rus en hul babas sonder versteuring grootmaak.

2 Kos en water

Vlermuise het genoeg goeie kos nodig om hulle gesond en sterk te hou en skoon, onbesoedelde water om te drink.

Om 'n verskeidenheid kos regdeur die jaar beskikbaar te hê, is baie belangrik vir ons vlermuise. Dit bied vir ons verskillende bronne van voedsel op verskillende tye van die jaar, met verskillende voedingstowwe. Stel jou voor: as daar een week honderde ryp mango's is, maar die volgende week niks, sal vrugtevretende vlermuise die volgende week 'n ander plek moet kry om te eet. Dit sal beter wees as daar 'n verskeidendheid vrugte beskikbaar is sodat daar altyd iets is om te eet.

3 'n Veilige manier om tussen huis en kos te vlieg

Baie vlermuisspesies (veral kleineres soos ons insekvretende spesies) word blootgestel aan roofdiere deur in die oopte te vlieg. Hierdie spesies verkies om naby bome te vlieg (soos 'n bosrand, langs water, heinings, bome) om veilig te bly. Dit word 'n pendelroete genoem. Veranderinge aan 'n bekende pendelroete kan dit baie moeiliker maak vir vlermuise om veilig van een plek na 'n ander te kom.

Vlermuise het vriende nodig! Dit beteken natuurlik ander vlermuise – onthou mammas kom almal bymekaar wanneer hulle dragtig is sodat die babas in 'n groep kan warm bly.

Vlermuise het egter ook mense nodig om hul vriende te wees en namens hulle te praat.

2 Bedreigings vir vlermuise

Daar is ongelukkig baie bedreigings vir vlermuise regoor Suider-Afrika (en regoor die wêreld). Vlermuise kan verlore gaan wanneer bome afgekap of gesloop word. Bouwerk, geraas, ligte en skadelike chemikalieë (soos dié wat in plaagbeheer gebruik word) kan ook versteuring veroorsaak of 'n slaapplek nutteloos maak. Goeie eet en drinkplekke kan bedreig word deur veranderinge aan die omgewing (bome wat gesny word, besoedelde water, areas wat skoongemaak word vir menslike gebruik). Pendelroetes kan ook beïnvloed word deur veranderinge in die omgewing sowel as dinge soos lig wat 'n area te helder maak om deur te vlieg. Ten slotte kan julle mense ook 'n bedreiging vir ons vlermuise wees - sommige mense dink vlermuise is sleg as gevolg van wat hulle op TV en in films gesien het. Vlermuise word gereeld versteur, vergiftig of doodgemaak wanneer mense nie hul huise of tuine met vlermuise wil deel nie.

Ek belowe ons is baie gaaf, dis net dat beskikbare bome en kos moeiliker word om te vind so soms moet ons vra of ons jou huis of jou tuin kan deel!

HET JY GEWEET?

Prettige feit – in die dae van swart en wit Dracula-films is twee vrugtevlermuise as "vampier" vlermuise gebruik. Die filmmakers sal aarbeikonfyt op iets verf, byvoorbeeld 'n kis, sodat die vrugtevlermuise daarheen vlieg en die konfyt lek. (Dit was veronderstel om soos bloed te lyk!). Regte vampiervlermuise is nogal klein, sou nie baie skrikwekkend gelyk het nie en sou beslis nie lus wees vir aarbeikonfyt nie.

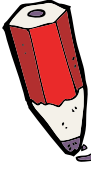
Die tabel hieronder wys sommige van die bedreigings wat ons in die gesig staar!

Bedreiging	Hoe dit vlermuise raak
<p>Verlies van slaapplekke (deur ontwikkeling of afkap van bome)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vlermuise het minder keuse van slaapplek. • Vlermuise word gedwing om te slaap op plekke wat nie so goed is nie. • Vlermuise word gedwing om op plekke naby mense te slaap waar die mense nie van hulle hou nie.
<p>Verlies van gevestigde woude</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Minder ou bome beteken minder bome met gate, hoekies en gaatjies vir vlermuise om in te rus. • Hoe kleiner 'n woud word, hoe groter is die kans dat dit deur storms beskadig kan word. Dit word dan 'n slegte kringloop van slaapplek verlies. • Klein woude kan geïsoleerde eilande van bome word. Dit gee die vlermuise minder areas om in te kos te kry, minder bedekking terwyl hulle vreet en stel hulle in gevaar van roofdiere en nat of winderige weer. • Om van een klein woud na 'n ander oor oop grond te vlieg, stel vlermuise bloot aan roofdiere en slegte weer.
<p>Verlies van bospaadjies</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Verlies aan pendelroetes. • Verlies aan skuiling. • Verlies van voedingsareas.
<p>Verlies van individuele bome</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Verlies van landmerke wat vlermuise vir navigasie gebruik. • Verlies van slaapplekke. • Verlies van voedingsareas

Bedreiging	Hoe dit vlermuise raak
Gebruik van onkruidodders 	<ul style="list-style-type: none"> • Minder veldblomme beteken minder kos vir nektar en stuifmeelvretende vlermuise, minder wilde vrugte. • Minder veldblomme beteken ook minder insekte vir insekvretende vlermuise.
Gebruik van plaagdoders 	<ul style="list-style-type: none"> • Minder insekte vir vlermuise om te eet. • Insekte wat chemikalieë bevat, kan in die vlermuis se liggaam opbou en kan dit ongesond maak.
Versteuring by slaapplekke	<ul style="list-style-type: none"> • Die geraas wat mense maak kan vlermuise steur. • Ligte kan vlermuise versteur.
Lig besoedeling 	<ul style="list-style-type: none"> • As die gebou ook 'n vlermuiseplek is, kan dit vlermuise afsit om dit te gebruik. • Roofdiere sien vlermuise makliker. • Lok insekte na oop gebiede waar skaam vlermuise nie wil jag nie.
Klimaatsverandering (somerstorms, voortdurend veranderende weer) 	<ul style="list-style-type: none"> • Vlermuise is stadige telers. Hulle het gewoonlik net een baba per jaar (tweelinge is skaars). As die weer swak is (te warm, te koud, te winderig of te nat) wanneer die moeders dragtig is of kleintjies voed, kry hulle dalk nie genoeg kos vir die jong vlermuise om te oorleef nie. • Swak weer wanneer jong vlermuise leer vlieg kan daardie jaar se generasie uitwis (of ernstig verminder).
Vervolging 	<p>Vlermuise word baie misverstaan, hulle wil net jou vriende wees. Maar soms wanneer mense bang is of nie van vlermuise hou nie, kan hulle beseer, doorgemaak of versteur word.</p>

Jou beurt!

Aktiwiteit 1: Resies na slaapplek

Speel ons bordspeletjie wat deur slangetjies en leertjies geïnspireer is!

Jy benodig :

'n Drukker

Skêr

'n Paar knope en dobbelsteen

Hoe om te speel

Doel van die spel:

- Probeer die eerste Vlermuis wees wat by die kremetartboom uitkom (in blok 99).

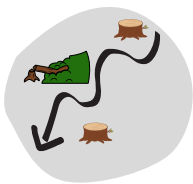
Wat jy nodig het om te speel:

1. Iets om jou vlermuis voor te stel en wat anders is as almal anders se "vlermuis" (knope).
2. 'n Dobbelsteen
3. 'n Afdruk van die "bord".
4. Gedrukte of geskrewe "kanskaarte"

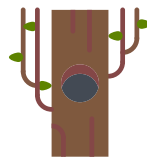
Hoe om te speel

- Die spel is 'n bietjie soos slangetjies en leertjies, maar met die byvoeging van "kanskaarte".
- Al die vlermuise begin in blok 1.
- Laat die jongste speler begin deur die dobbelsteen te gooi en skuif dan die aantal blokkies wat op die dobbelsteen gewys word.
- Maar beurte om die dobbelsteen te gooi en om aan te beweeg.

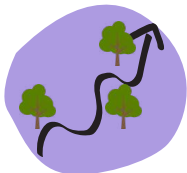
Die sleutel

O liewe! Die woud is afgekap.
Beweeg terug op die lyntjie.

'n Boom slaapplek.

Volg die bome op die bord.

'n Grot slaapplek.

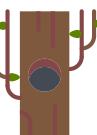

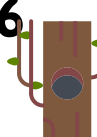

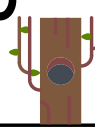

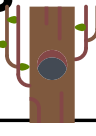

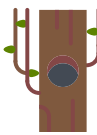

Tel 'n kanskaart op, dit kan baie goed of baie sleg wees! Sodra jy jou kaart gelees het, sit dit onder die houpie.

Resies na slaapplek

Kompeteer met jou vriende om by die kremetartboom te kom. 'n Paar bedreigings sal jou op die pad vertraag, maar daar is ook nuttige blokkies!

KLAAR

99 	98	97 	96	95	94 	93 	92 	91
90	89 	88 	87 	86	85 	84 	83 	82
73 	74 	75 	76	77 	78 	79 	80 	81
72 	71 	70 	69 	68	67 	66 	65	64
55 	56 	57 	58 	59	60 	61	62 	63
54 	53 	52	51 	50 	49	48 	47	46
37 	38 	39	40	41 	42 	43 	44 	45
36	35	34 	33 	32 	31 	30	29	28
20 	21 	22 	23	24 	25	26 	27	
18 	17	16 	15	14 	13 	12 	11 	10
2 	3 	4	5 	6 	7	8 	9	

BEGIN

Dit is 'n warm, stil nag. Jy kry baie kos en het baie energie as gevolg daarvan. Skuif 4 plekke aan.

Jy het 'n babavlermuis om na om te sien. Mis 'n beurt.

Jou gunsteling boomhuis is afgekap. Vlieg terug na die volgende slaapplek wat jy kry.

Dit is te koud, nat en winderig om uit te gaan om te eet. Mis 'n beurt.

Jou babavlermuis kan na homself kyk. Kry 'n ekstra beurt.

Jou grot slaapplek is toegemaak met tralies om mense uit te hou, kry 'n ekstra beurt.

Jy kry 'n wonderlike woud. Vlieg verder totdat jy die volgende boomsaapplek bereik.

Skoolkinders naby jou het bome geplant, skuif drie plekke aan.

Storms waai jou boomsaapplek af, kies of jy 'n draai mis of vlieg terug na die naaste boomsaapplek.

Mense jaag jou weg van jou boomsaapplek. Vlieg terug na die volgende boom / grot-sitplek wat jy kan kry (dit kan blok 1 wees).

Jy kry 'n woud met 'n mengsel van vrugtebome vir vrugtevlermuise en blombome wat insekte lok. Kry 'n ekstra beurt.

Toeriste besoek jou grot en steur jou. Vlieg terug na die laaste boom of grot slaapplek.

Jy is beseer deur 'n roofdier. Mis 'n beurt terwyl jou wonde genees.

Jy kry 'n plek met baie lekker kos, kry 'n ekstra beurt.

Vriendelike mense los jou ongestoord in hul tuin, skuif vier plekke aan.

'n Veldbrand brand 'n deel van jou bos af. Beweeg terug na die laaste slaapplek.

Die weer word onverwags koud. Raak bewegingsloos en mis 'n beurt.

Die weer is net perfek vir goeie voeding. Kry 'n ekstra beurt.

Mense installeer ligte in jou grot. Beweeg terug na die volgende slaapplek wat jy kry.

Jy voel swak nadat jy insekte of vrugte geëet het wat met chemikalieë gespuit is. Mis 'n beurt terwyl jy beter word.

Jy word per ongeluk in 'n gebou vasgekeer. Mis 'n beurt (dan laat iemand jou uit).

Jy ontsnap van 'n slang! Skuif vier plekke aan.

'n Kat het jou slaapplek ontdek en dit is nie meer veilig nie. Beweeg terug na die volgende grot- of boomsaapplek.

Jy word in vrugtenette vasgevang, mis 'n beurt (terwyl iemand jou losmaak).

Plaaslike mense gaan op 'n vlermuis staptog en is so bly om jou te sien dat hulle juig. Skuif drie plekke aan.

Jy vind 'n perfekte slaapplek, kry nog 'n beurt.

Jy land op iets taai, mis 'n beurt terwyl jy jou vlerke skoon lek.

3 Vlermuise in Suider-Afrika

Hier is 'n paar van my vriende om jou te vertel van spesifieke bedreigings wat vlermuise in Suider-Afrika in die gesig staar.

Hi ek is Bella, ek is 'n gestreepte blaar neus vlermuis. Ek slaap in grotte, maar ek kan gesteur word deur toeriste wat belangstel om my huis te besoek, wat baie geraas en lig veroorsaak.

Hi ek is MWezi, 'n Angola - losstertvlermuis. Ek en my vriende kuier in huise, maar ons kan soms 'n bietjie stink (jammer ek kan dit nie help nie!) so huiseienaars probeer soms van my ontslae raak.

Hi ek is Eidolon die grote, ons het al voorheen ontmoet! Verlies aan bome en woude beteken dat ek en my vriende dikwels in tuine en parke moet slaap, waar sommige mense nie van ons geraas, reuk en mis hou nie. Ons getalle het so afgeneem dat ons nou as "bedreig" gelys word.

4

Hoekom het vlermuise ons hulp nodig?

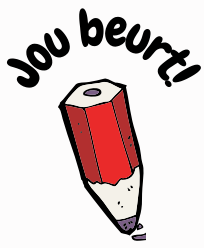
Die afgelope paar dekades het vlermuisbevolkings teen 'n kommerwekkende tempo afgeneem en baie spesies is nou bedreig. Wêreldwyd loop ongeveer 25% van vlermuise die risiko om uit te sterf. Suider-Afrika het meer as 120 spesies, maar ons weet baie min oor hoe dit met meeste van hierdie spesies gaan. Ons moet meer oor hulle uitvind – waar hulle woon, wat hulle graag eet, hoeveel van hulle daar is. Wat ons wel weet, is dat al hierdie vlermuisspesies 'n hele aantal bedreigings in die gesig staar (soos dié wat hierbo beskryf is) en hulle het ons hulp nodig!

Behalwe dat ons super oulik is, doen ons ook baie oulike goed wat nuttig is vir mense. Ons eet insekte wat die gewasverbouingsbedryf elke jaar baie geld bespaar, want ons is 'n natuurlike plaagbeheerder, ons hou daardie lastige insekte in toom en keer dat hulle al die plante eet! Ons help ook om plante te bestuif en deur sade in ons mis help ons om sade na nuwe gebiede te versprei. So vlermuise is regtig belangrik, maar ons het hulp nodig en ons het vriende nodig om vir ons op te staan, om vir almal te vertel hoe wonderlik ons is en om te help wys dat ons vreedsaam saam met julle mense kan lewe.

Die goeie nuus is dat daar baie goeie maniere is waarop jy vlermuise kan help. Jy kan help deur vlermuisbokse te bou, op 'n vlermuis staptog te gaan, om observasies oor vlermuise in te samel en met jou vriende oor ons te praat. Ons sal in volgende week se les kyk na al die oulike dinge wat jy kan doen om te help.

Aktiwiteit 2: 'n Papier poppespel

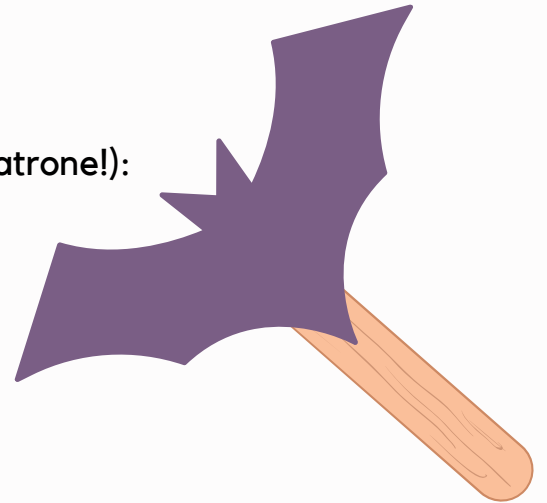
Jy benodig :

- ✓ Papier
- ✓ Kleefband
- ✓ Kleurpotlode/ kryte of verf
- ✓ Gare
- ✓ Skêr
- ✓ Bietjie verbeelding
- ✓ Sosatie stokkies of ander dun stokkies

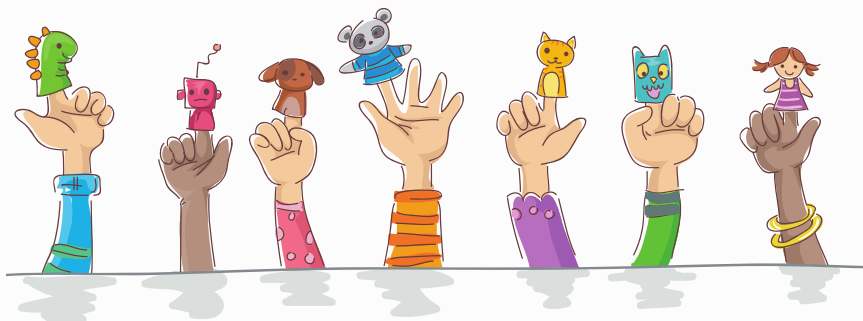
Instruksies

- 1 Teken buitelyne van 'n (sien volgende blad vir patrone!):
 1. Boom
 2. Insekte
 3. Vlermuis
 4. Seun of meisie

- 2 Knip jou vorms uit en maak die boom, vlermuis, meisie of seuntjie elkeen aan sy eie stokkie vas. Jy kan die insekte aan 'n stuk garing vasmaak.

- 3 Gebruik 'n storielyn om 'n draaiboek vir jou uitgesnyde poppe te skryf ('n uiteensetting word hieronder gegee of jy kan jou eie storie opmaak!)

Hier is 'n storie om met jou poppe te vertel!

Sal jy hier woon, vlermuis?

Die seun of meisie in die storie hou baie van vlermuise. Hulle lees stories, teken prentjies en droom selfs oor vlermuise. Een nag droom hulle dat 'n vlermuis in hul tuin invlieg. Hulle vra die vlermuis hoekom hy gekom het. Die vlermuis sê hy moet 'n nuwe blyplek kry. Die woud waarin dit vroeër gewoon het, word afgekap en die bome verbrand. Dit is nie meer veilig om daar te woon nie.

Die seun of meisie vra of die vlermuis in die tuin wil bly en woon. Die vlermuis vra of daar 'n veilige plek is vir hom om te slaap. Die kind sê ons het groot bome. Die vlermuis antwoord dit klink goed. Die bome sal plekke hê waar die vlermuis teen wind, reën en son beskut en veilig teen roofdiere kan wees.

Die kind vra, nou dat die vlermuis 'n veilige plek het om te skuil, sal hy in die tuin bly? Die vlermuis antwoord dat hy ook 'n goeie eetplek nodig het. Dit is 'n insekvreter vlermuis. Die kind sê vir die vlermuis daar is 'n dam net buite die tuin. Die vlermuis antwoord die dam klink perfek. Hy sal uit die dam kan drink en die insekte wat rondom die dam woon, kan vang.

Die kind vra weer, sal jy hier bly en bly vlermuis, nou het jy slaapplek en eetplek. Die vlermuis antwoord dat hy 'n paar pendelroetes moet hê om veilig in die buurt te vlieg. Die kind antwoord dat hulle 'n skoolprojek het om meer bome in die dorp te plant, veral langs die roetes wat die kinders skool toe stap. Die vlermuis is tevrede, die skaduryke roetes sal veilige plekke maak vir die vlermuis om in die nag te vlieg.

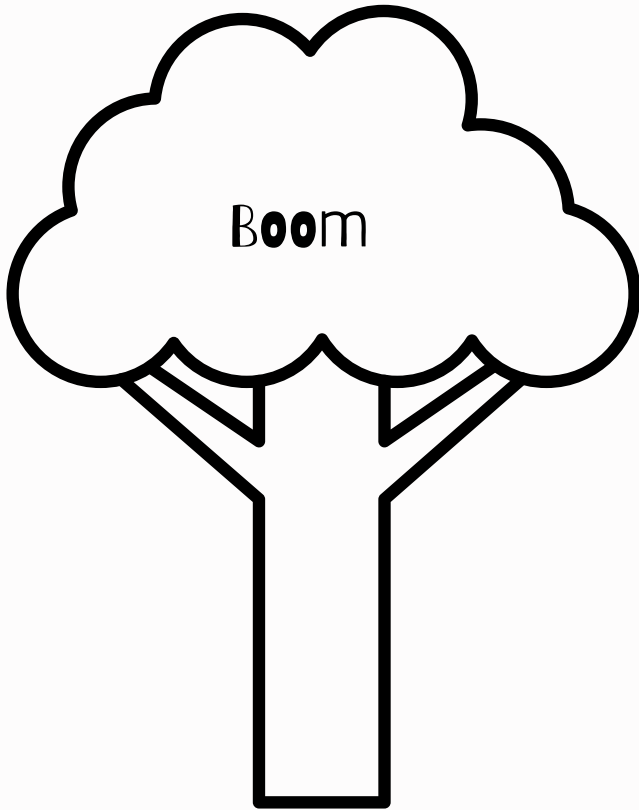
Die kind vra weer, sal jy hier bly en leef? Die vlermuis antwoord ja, hy sal in die tuin bly en leef. Daar is alles wat dit nodig is vir 'n gelukkige, gesonde lewe. 'n Groot boom om in te rus, 'n dam waar hy kan eet en drink, pendelroetes sodat hy veilig om die dorp kan vlieg, en laaste van alles 'n mensevriend, iemand wat van vlermuise hou en hul tuin met hom sal deel.

Die kind word wakker en wonder of dit 'n droom was of het 'n vlermuis regtig in hul tuin kom woon.

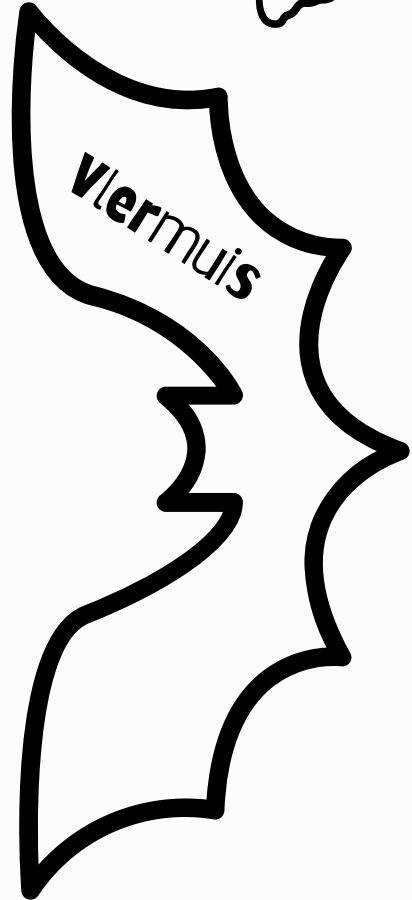
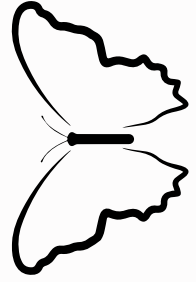
Die einde

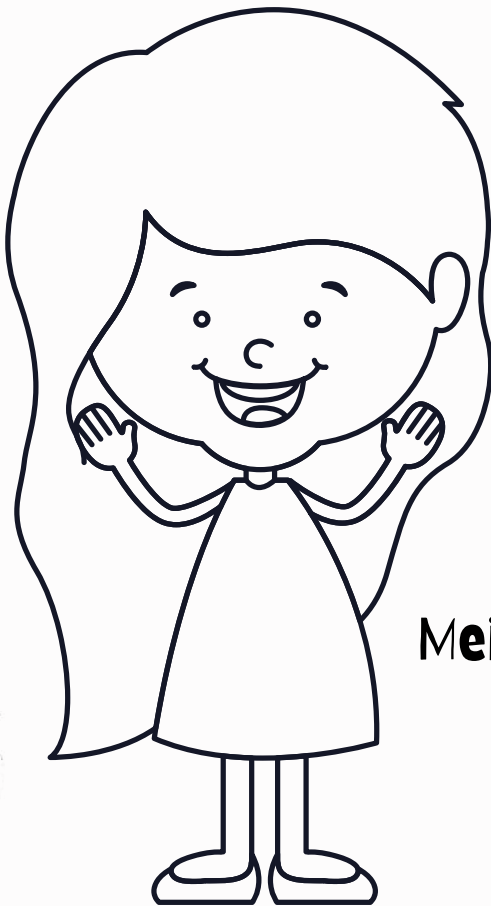
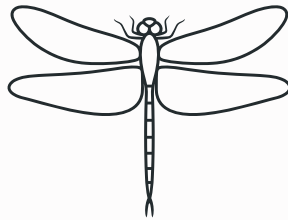
Vorms om uit te sny!

Insek 2

Insek 1

Woordelys

(Woorde wat ons vandag geleer het!)

Roofdier – 'n dier wat 'n ander dier jag en eet. Valke kan byvoorbeeld vlermuise jag en eet. Vlermuise is roofdiere van motte.

Prooi – die dier wat geëet word. 'n Vlermuis is die prooi van die valk. Die mot is die prooi van die vlermuis.

Pendelroete – 'n roete wat gereeld gebruik word. Vlermuise kan byvoorbeeld 'n heininglyn volg wat hulle van hul slaapplek na 'n dam of boord neem waar hulle eet. Die roete wat hulle van die slaapplek na die eetplek neem, word 'n pendelroete genoem, in hierdie geval 'n heining.

Onkruidoder - 'n chemiese middel wat gebruik word om sekere plante dood te maak. Word in die landbou gebruik om wilde plante dood te maak, maar nie die gewas nie.

Plaagdoder - chemiese middel wat gebruik word om "plae" dood te maak, gewoonlik om gewasse teen insekte te beskerm.

Biodiversiteit – die verskeidenheid lewende dinge in 'n gebied. Oor die algemeen hoe meer divers hoe gesonder (veerkragtiger) is dit.

EK hoop jy het vandag baie geleer!
Sien jou volgende week, vir ons laaste les saam, om te leer wat jy kan doen om vlermuise te help!